

DECIZIE Nr. 435 din 26 mai 2006

asupra cererii formulate de președintele Consiliului Superior al Magistraturii de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională dintre autoritatea judecătorească, pe de o parte, și Președintele României și primul-ministru, pe de altă parte

EMITENT: CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

PUBLICATĂ ÎN: MONITORUL OFICIAL NR. 576 din 4 iulie 2006

În temeiul art. 146 lit. e) din Constituție și al art. 34 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, președintele Consiliului Superior al Magistraturii, la data de 4 aprilie 2006, a depus la Curtea Constituțională cererea de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională dintre autoritatea judecătorească, pe de o parte, și Președintele României și primul-ministru al Guvernului României, pe de altă parte.

Cererea a fost înregistrată la Curtea Constituțională sub nr. 3.121 din 4 aprilie 2006, constituind obiectul Dosarului nr. 544E/2006, și este structurată după cum urmează:

1. Premisele legale ale sesizării

1.1. Potrivit art. 6 paragraful 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, orice persoană "are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege".

1.2. Conform art. 1 alin. (4) din Constituție "Statul se organizează potrivit principiului separației și echilibrului puterilor - legislativă, executivă și judecătorească - în cadrul democrației constituționale".

1.3. În temeiul dispozițiilor art. 80 alin. (2) din Constituție, Președintele României veghează la respectarea Constituției și la buna funcționare a autorităților publice. În acest scop, Președintele exercită funcția de mediere între puterile statului, precum și între stat și societate.

1.4. În conformitate cu dispozițiile art. 133 alin. (1) din Constituție, "Consiliul Superior al Magistraturii este garantul independenței justiției", ceea ce legitimează reprezentarea de către Consiliul Superior al Magistraturii a autorității judecătorești în raporturile dintre aceasta și alte autorități publice. Această legitimare rezultă și din prevederile art. 146 lit. e) din Constituție, care reglementează dreptul președintelui Consiliului Superior al Magistraturii de a sesiza Curtea Constituțională în vederea soluționării conflictelor juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice.

1.5. Comentariile doctrinare ale dispozițiilor art. 146 lit. e) din Constituție au reliefat că "prin conflicte juridice de natură constituțională trebuie să se înțeleagă nu numai cele legate de interpretarea și aplicarea unor texte legale, ci și afectarea statutului constituțional al unei puteri sau alteia".

1.6. Prin Decizia nr. 53/2005 a Curții Constituționale s-a statuat că autoritățile care sunt susceptibile de a fi implicate într-un conflict juridic de natură constituțională sunt cele prevăzute la titlul III al Constituției.

2. Elemente esențiale ale situației de fapt

2.1. În cuprinsul cererii se arată că "Președintele României a făcut, în repetate rânduri, afirmații generalizatoare la adresa justiției și a magistraților, în general, referindu-se la <<incompetență>>, <<independentă față de lege>> și <<un înalt nivel al corupției>>". Se apreciază că acest conflict juridic de natură constituțională nu rezidă "în existența acestor declarații grave, ci în efectele lor juridice, fiindcă ele constituie factori de natură să genereze un dezechilibru între puterile statului și chiar un blocaj instituțional."

Luările de poziție ale Președintelui României care au generat conflictul au fost intens mediatizate, având "un puternic impact asupra opiniei publice interne și internaționale"; cu titlu exemplificativ, sunt menționate următoarele:

- "în luna mai 2005, după o ședință extraordinară a Guvernului, Președintele României a declarat, conform <<Mediafax>>, că justiția este <<independentă în corupție și în ineficiență>>, iar sistemul instituțiilor statului manifestă <<opunere față de reformă pentru a nu-și pierde privilegiile>>;

- la 11 ianuarie 2006, participând la ședința Consiliului Superior al Magistraturii, Președintele României a afirmat, conform <<Mediafax>>: <<aceasta (eliberarea din arest a unor infractori - n.r.) se întâmplă pentru că ori citația a fost strâmbă la colț, ori judecătorul e corupt>>.

În data de 20 februarie 2006, cu prilejul ședinței de bilanț a Ministerului Public, Președintele României a afirmat, între altele: <<Nu pe noi ne are în față cetățeanul când se adresează justiției, ci pe

judecători, nu noi am făcut împrăștierea ilegală prin hotărâri judecătorești, nu noi am dat soluții ca după ce a fost devalizată o bancă precum <<Bancorex>> toată lumea este nevinovată. Nu dumneavoastră, procurorii, sunteți cei care constatați nevinovații în mari acte de corupție. Așa este. Și știu că întotdeauna ați fost de cealaltă parte a baricadei în marile cazuri care s-au soluționat negativ și fără rezultat așteptat și îndreptățit în instanțe ... În instanțe încă avem un nivel ridicat de corupție. Știu că adesea procurorii nu au soluții știind că au un dosar corect. Știu că adesea vă confrunțați cu lovituri uneori nedrepte, dar vă cer să treceți peste ele, vă cer să înfrunțați realitățile justiției din care faceți parte.>>"Aceste declarații au fost comentate pe larg în presa scrisă și au fost preluate de marea majoritate a posturilor de radio și televiziune.

La ședința Consiliului Superior al Magistraturii din 10 martie 2006, Președintele României a declarat: "Până când nu se va diminua numărul petițiilor la Președinție, nu se va diminua numărul de reclamații la CEDO, până când justiția nu va începe să funcționeze, nimeni nu mă va bloca în acest mod de acțiune."

2.2. Cu privire la primul-ministru, se arată că, la rândul său, acesta "a făcut în repetate rânduri (aprilie, mai, octombrie și noiembrie 2005, februarie și martie 2006), în cadrul unor întâlniri oficiale și conferințe de presă, afirmații de genul: "sistemul judiciar este corupt", "în instanțe și parchete nivelul de corupție este alarmant" ori "în România justiția nu funcționează", "justiția este un sistem ticăloșit" - afirmații care au fost reflectate pe larg în mass-media.

2.3. De asemenea, se exemplifică unele declarații și afirmații ofensatoare la adresa justiției făcute de ministrul justiției, care a afirmat că "70% dintre magistrați sunt corupți"; într-un talk-show televizat din 24 septembrie 2005 ministrul justiției a afirmat, între altele, că trebuie să îi înfricoșeze pe judecători și procurori cu dosare referitoare la ei, privitoare la corupție", că "șpăgile în dosare penale ajung la 3 milioane de euro" și că "judecătorii câștigă bani din sistemul corupt".

2.4. Se arată că ministrul sănătății, de asemenea, "după ce au fost pronunțate unele soluții judecătorești care i-au fost nefavorabile, a atacat furibund întregul sistem judiciar, instigând la nerespectarea acelor hotărâri judecătorești."

3. Scurte comentarii cu privire la acuzațiile aduse puterii judecătorești

3.1. Se apreciază că astfel de exprimări sunt contrare principiilor constituționale și mai multor reglementări internaționale, cum ar fi, cu titlu de exemplu:

- pct. 4 din primul principiu cuprins în Principiile fundamentale ale Națiunilor Unite privind independența judecătorilor, adoptat de Congresul al VII-lea, desfășurat la Milano în anul 1985, și aprobat prin rezoluțiile Adunării Generale nr. 40/32 și 40/49 din același an, potrivit căruia: "Nu vor exista nici un fel de ingerințe inadecvate sau nejustificate în procesul judecătoresc.";

- art. 2 din Carta Universală a Judecătorului, care prevede că acesta "trebuie să fie capabil să își exercite funcția fără a fi supus presiunilor sociale, economice și politice";

- principiul 1 pct. 2 lit. d) din Recomandarea nr. R 94/12 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei, care statuează că "judecătorii trebuie să pronunțe deciziile în deplină independență și să poată acționa fără restricție și fără să fie obiectul influențelor, incitărilor, presiunilor, amenințărilor ori intervențiilor directe sau indirecte din partea oricui sau pentru orice motiv.";

- art. 6 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, conform căruia orice persoană "are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege."

Invocă și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în care s-a statuat, în cauza Sabău și Pârcălab contra României și în cauza Hrico contra Slovaciei, că "instanțele au nevoie, pentru a-și îndeplini în mod corespunzător atribuțiile, de încrederea opiniei publice, fiind deci necesar să fie protejate împotriva unor atacuri distructive lipsite de fundament", că orice persoană "are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, stabilită de lege," adică de un tribunal, în sensul Convenției, independent și imparțial, precum și faptul că, "pentru ca un tribunal să poată fi considerat independent, trebuie să fie luați în considerare următorii factori: a) modul de desemnare și durata mandatului membrilor ce îl compun; b) existența unei protecții adecvate împotriva presiunilor exterioare; c) posibilitatea de a se verifica dacă el prezintă sau nu aparența de independență," care înseamnă încrederea pe care instanțele de judecată trebuie să o inspire justițiabililor.

3.2. Se consideră că afirmațiile Președintelui României sunt argumentate pe trei coordonate principale:

"- percepția proastă a justiției la nivelul opiniei publice, constând în gradul redus de încredere a cetățenilor, astfel cum este exprimat în sondajele de opinie;

- numărul mare de petiții adresate de cetățenii români la Curtea Europeană a Drepturilor Omului și de condamnări ale României;

- memoriile, reclamațiile și plângerile adresate instituției prezidențiale, în care se fac referiri la abuzurile și corupția din justiție și reprezintă percepții subiective cu caracter generalizator, care produc efecte asupra sistemului judiciar în ceea ce privește credibilitatea și imparțialitatea judecătorilor."

4. Normele juridice cu privire la care s-a produs conflictul

Potrivit prevederilor art. 124 alin. (3) din Constituție, "Judecătorii sunt independenți și se supun numai legii".

Președintele României, prin luările sale de poziție, "a adus atingere acestei independențe, susținând că, în timp ce procurorii își fac datoria, fiind <<de cealaltă parte a baricadei în marile cazuri care s-au soluționat negativ și fără rezultat așteptat și îndreptățit în instanță ...>>, judecătorii sunt corupți, iar soluțiile lor nu fac decât să constate nevinovăția în mari acte de corupție".

Curtea Constituțională a statuat, prin considerentele Deciziei nr. 53/2005, că "un conflict juridic de natură constituțională între autorități publice poate fi pozitiv sau negativ, iar conflictul pozitiv <<presupune acte sau atitudini concrete prin care o autoritate sau mai multe își arogă puteri, atribuții sau competențe care, potrivit Constituției, aparțin altor autorități publice>>".

Se susține că în speță există un conflict pozitiv, deoarece se încearcă substituirea judecătorului cu procurorul, care nu este independent față de puterea executivă.

De asemenea, se mai susține că opiniei publice i se poate inocula percepția că judecătorii sunt independenți numai dacă dispun arestări preventive și confirmă rechizitoriile prin condamnări.

5. Urmările conflictului juridic de natură constituțională

Se solicită Curții Constituționale să constate că prezenta cauză se deosebește în mod esențial de cauza soluționată prin Decizia nr. 53/2005, deoarece:

"- părțile aflate în conflict juridic de natură constituțională sunt în mod incontestabil autorități publice prevăzute de titlul III al Constituției;

- prin acest conflict una dintre puterile statului - cea judecătorească - este pusă în mod real în pericol de a nu-și mai putea exercita atribuțiile potrivit exigențelor;

- declarațiile publice ale Președintelui României și primului-ministru cu privire la autoritatea judecătorească au creat o stare de confuzie și de tensiuni ce au degenerat într-un conflict de natură juridică, deoarece prin gravitatea și caracterul lor repetat împiedică îndeplinirea normală a atribuțiilor constituționale ale instanțelor judecătorești și parchetelor. Este fără nici o îndoială că în justiție există probleme serioase, care excedează sfera acestei cauze."

Pierderea încrederii în justiție "a început deja să conducă la fenomene de anomie socială, în sensul că cetățenii nu vor mai apela la o justiție despre care aud mereu cele mai rele lucruri cu puțință, ci își vor face dreptate singuri (cazul Chitaru), cu consecințe incalculabile privind disoluția autorității de stat."

În concluzie, solicită admiterea cererii și pronunțarea unei decizii prin care să se constate existența conflictului juridic de natură constituțională dintre reprezentanții puterii executive și autoritatea judecătorească, dispunându-se "măsurile pe care Curtea Constituțională le va socoti necesare în vederea restabilirii ordinii constituționale, care trebuie să existe între autoritățile statului".

Nu se propune în mod concret o modalitate de soluționare a conflictului.

În susținerea cererii de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională, președintele Consiliului Superior al Magistraturii a depus, o dată cu aceasta, sesizările Asociației Magistratilor din România, tabelele cu semnăturile magistratilor care au solicitat sesizarea Curții Constituționale, precum și comunicate și alte materiale de presă.

În conformitate cu dispozițiile art. 35 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, cererea a fost comunicată părților aflate în conflict, solicitându-le să își exprime punctul de vedere asupra conținutului conflictului juridic de natură constituțională și asupra eventualelor căi de soluționare a acestuia.

Președintele României a comunicat punctul său de vedere cu adresa nr. 1.162 din 17 aprilie 2006, înregistrată la Curtea Constituțională sub nr. 3.876 din 17 aprilie 2006, prin care solicită respingerea

cererii formulate de președintele Consiliului Superior al Magistraturii ca inadmisibilă, având în vedere că declarațiile Președintelui României sunt declarații politice și, ca atare, intră în sfera imunității constituționale de care beneficiază Președintele în exercițiul mandatului, iar, prin natura lor, astfel de declarații nu pot genera un conflict juridic de natură constituțională.

Totodată, solicită să se constate că cererea este neîntemeiată, deoarece în cauză nu este vorba de existența vreunui conflict juridic de natură constituțională între autoritățile publice aparținând puterii executive și autoritatea judecătorească. În argumentarea acestui punct de vedere se arată că toate declarațiile Președintelui României referitoare la justiție sunt asemănătoare declarațiilor făcute de-a lungul timpului de membrii Guvernului și de reprezentanții Parlamentului cu privire la activitatea justiției. Aprecieri similare au fost făcute sistematic și de reprezentanții presei ori ai societății civile, dar și de unii comisari ai Comisiei Europene. Toate aceste afirmații generale sunt declarații politice pentru care Președintele României, ca și membrii Parlamentului, potrivit art. 84 alin. (2) și art. 72 alin. (1) din Constituție, nu poate fi tras la răspundere juridică. În același sens, citează considerentele deciziilor Curții Constituționale nr. 53 din 28 ianuarie 2005 și nr. 148 din 16 aprilie 2003, precum și Avizul consultativ al Curții Constituționale nr. 1 din 5 iulie 1994 privind propunerea de suspendare din funcție a Președintelui României. Invocă și Hotărârea din 17 decembrie 2002 a Curții Europene a Drepturilor Omului, pronunțată în Cauza A. contra Regatului Unit, referitoare la libertatea de exprimare.

Se mai arată că Președintele României nu și-a arogat și nu a exercitat atribuții ale puterii judecătorești, nu a instigat la nerespectarea hotărârilor judecătorești și nu a îndemnat la realizarea justiției private, astfel încât conflictul invocat de președintele Consiliului Superior al Magistraturii nu poate fi considerat ca având natură juridică, fiind doar un diferend de opinii.

Or, Curtea Constituțională este competentă să soluționeze conflicte juridice de natură constituțională între autoritățile publice, care presupun o divergență cu privire la departajarea atribuțiilor puterilor în stat. De altfel, în state precum Austria sau Elveția un conflict juridic de natură constituțională poate să apară între autoritățile aflate în poziții diferite pe plan ierarhic. În aceste state competența de a distribui atribuțiile în stat aparține confederației, iar conflictele de competență sunt generate de distribuirea neechilibrată a competențelor. În alte state, precum Franța, "simplele declarații ale unor persoane publice alese precum parlamentarii sau șeful statului cu privire la activitatea unei alte puteri, fie ea și putere judecătorească, nu constituie conflict juridic de natură constituțională atât timp cât nu afectează statutul și atribuțiile autorității respective".

În concluzie, solicită respingerea cererii formulate de președintele Consiliului Superior al Magistraturii, pentru următoarele motive:

- afirmațiile Președintelui României nu sunt de natură "a pune în pericol în mod real puterea judecătorească și de a o face să nu își mai poată exercita atribuțiile potrivit exigențelor", întrucât aceste afirmații nu au produs și nici nu pot produce blocaje instituționale ori să afecteze statutul magistraților și independența acestora;

- declarațiile publice ale Președintelui României nu aduc atingere îndeplinirii normale a atribuțiilor constituționale ale instanțelor judecătorești și parchetelor, întrucât aceste autorități beneficiază de independență în exercitarea propriilor atribuții, fapt ce a fost evidențiat și prin rapoartele instituțiilor europene de monitorizare a activității autorității judecătorești. În acest sens citează paragraful cuprins la Capitolul 24 "Justiție și afaceri interne" al Raportului de țară al Comisiei Europene din 25 octombrie 2005, având următorul cuprins: "Legislația existentă în domeniul luptei anti-corupție trebuie aplicată riguros, iar corupția din structurile de aplicare a legii trebuie atacată ferm. Mai mult, trebuie să existe o implementare total transparentă, responsabilă și strictă a tuturor codurilor etice și deontologice pentru funcționarii publici, însoțită de o aplicare consecventă a pedepselor penale pentru a transmite un mesaj puternic de descurajare a faptelor de corupție."

Primul-ministru al Guvernului României a comunicat punctul său de vedere cu adresa nr. 5/3.046 din 18 aprilie 2006, înregistrată la Curtea Constituțională sub nr. 3.900 din 18 aprilie 2006, prin care, pentru motive identice cu cele invocate în punctul de vedere al Președintelui României, solicită respingerea cererii ca fiind inadmisibilă și neîntemeiată. Consideră că în prezenta cauză nu pot fi reținute acte și acțiuni concrete ale primului-ministru prin care să se fi produs împiedicarea îndeplinirii normale a atribuțiilor constituționale ale autorității judecătorești, iar opiniile sale politice referitoare la justiție nu au reprezentat o subrogare în atribuțiile și competențele instanțelor judecătorești, nu au constituit o

ingerință în actul de înfăptuire a justiției, de natură să producă efecte juridice, deci să realizeze conținutul conflictului juridic de natură constituțională. Mai arată că primul-ministru, fiind consecvent obiectivelor cuprinse în programul de guvernare, urmărește îndeaproape procesul de făurire a reformei în domeniul justiției, exprimându-și opiniile politice în acest sens, fără ca să producă blocaje de natură instituțională sau să afecteze statutul magistraților și independența acestora.

Președintele Consiliului Superior al Magistraturii nu a comunicat punctul de vedere solicitat.

Dezbaterile asupra cererii de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională au avut loc la data de 8 mai 2006 și s-au desfășurat potrivit prevederilor art. 35 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, cu citarea părților și ascultarea concluziilor reprezentanților acestora, fiind consemnate în încheierea de la acea dată.

Curtea, având nevoie de timp pentru deliberare, a amânat pronunțarea la data de 26 mai 2006.

CURTEA,

examinând cererea de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională, formulată de președintele Consiliului Superior al Magistraturii, documentele anexate la cerere, punctul de vedere al Președintelui României și cel al primului-ministru al Guvernului României, raportul întocmit de judecătorul-raportor și documentele anexate la acesta, susținerile reprezentanților autorităților publice aflate în conflict, având în vedere dispozițiile Constituției, precum și cele ale Legii nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, reține următoarele:

Curtea a fost legal sesizată și este competentă potrivit dispozițiilor art. 146 lit. e) din Constituție, precum și ale art. 1, 10, 34 și 35 din Legea nr. 47/1992, să se pronunțe asupra conflictului juridic de natură constituțională dintre autoritățile publice.

Potrivit prevederilor art. 146 lit. e) din Constituția revizuită și republicată, Curtea Constituțională "soluționează conflictele juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice, la cererea Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a primului-ministru sau a președintelui Consiliului Superior al Magistraturii".

În consecință, Curtea Constituțională este competentă să examineze dacă există sau nu conflict juridic de natură constituțională între autoritatea judecătorească, pe de o parte, și Președintele României și primul-ministru, pe de altă parte.

În cerere se afirmă, în esență, că acest conflict rezidă în efectele juridice produse de luările de poziție ale reprezentanților celor două autorități publice, care sunt de natură să afecteze statutul constituțional al autorității judecătorești, aducând atingere dispozițiilor art. 124 alin. (3) din Constituție, referitoare la independența judecătorilor.

Dispozițiile constituționale pretins încălcate prin luările de poziție ale Președintelui României și primului-ministru sunt următoarele:

- Art. 1 alin. (4): "Statul se organizează potrivit principiului separației și echilibrului puterilor - legislativă, executivă și judecătorească - în cadrul democrației constituționale.";

- Art. 80 alin. (2): "Președintele României veghează la respectarea Constituției și la buna funcționare a autorităților publice. În acest scop, Președintele exercită funcția de mediere între puterile statului, precum și între stat și societate.";

- Art. 124 alin. (3): "Judecătorii sunt independenți și se supun numai legii.";

- Art. 133. alin. (1): "Consiliul Superior al Magistraturii este garantul independenței justiției."

Dispozițiile din actele juridice internaționale pretins încălcate prin aceleași luări de poziție sunt următoarele:

- punctul 4 al primului principiu cuprins în Principiile fundamentale ale Națiunilor Unite privind independența judecătorilor, adoptate de Congresul al VII-lea al Națiunilor Unite, desfășurat la Milano în anul 1985, și aprobate prin rezoluțiile Adunării Generale nr. 40/32 din 29 noiembrie 1985 și nr. 40/146 din 13 decembrie 1985, potrivit căreia: "Justiția se exercită la adăpostul oricărei intervenții nejustificate sau ingerințe, iar hotărârile judecătorești nu pot face obiect al revizuirii. Acest principiu nu aduce atingere dreptului puterii judecătorești de a proceda la revizuire [...] potrivit legii.";

- fraza a doua din art. 2 din Carta Universală a Judecătorului, aprobată de Asociația Internațională a Judecătorilor la reuniunea Consiliului Central de la Taipei în anul 1999, care prevede că "[...]

Judecătorul, în calitate de deținător al unei funcții judecătorești, trebuie să fie capabil să își exercite competența judecătorească fără să fie supus presiunilor sociale, economice și politice [...]";

- principiul 1 pct. 2 lit. d) din Recomandarea nr. R(94) 12 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei către statele membre cu privire la independența, eficiența și rolul judecătorilor, care stabilește că "Judecătorii trebuie să pronunțe deciziile în deplină independență și să poată acționa fără restricții și fără să fie obiectul influențelor, incitărilor, presiunilor, amenințărilor sau intervențiilor directe ori indirecte, din partea oricui, sau pentru orice motiv";

- art. 6 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, partea referitoare la dreptul oricărei persoane "la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege".

Se susține în cerere că luările de poziție ale reprezentanților autorităților publice implicate în conflict sunt contrare și jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, în materia independenței justiției.

Curtea, luând în considerație punctele de vedere comunicate, reține că reprezentanții puterii executive, părți implicate în conflict, solicită respingerea cererii formulate, în principal, ca inadmisibilă, iar în subsidiar, ca neîntemeiată.

1. Cu privire la cauzele de inadmisibilitate a cererii de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională

În punctul de vedere al Președintelui României se susține că, având în vedere caracterul politic al declarațiilor ce fac obiectul sesizării, cererea este inadmisibilă deoarece în exercitarea mandatului acesta beneficiază de imunitate cu privire la astfel de declarații.

Primul-ministru consideră că cererea este inadmisibilă în ceea ce-l privește, deoarece afirmațiile sale privitoare la justiție reprezintă opinii politice care sunt expresia exercitării libertății fundamentale garantate de Constituție, și anume libertatea de exprimare. Opiniile politice nu produc efecte juridice, ci ele reprezintă expresia preocupărilor societății cu referire la probleme de interes major.

Față de motivele invocate în susținerea punctelor de vedere privind inadmisibilitatea, Curtea Constituțională reține că pentru soluționarea acestora este esențial să se stabilească dacă garanția constituțională a imunității mandatului are menirea, în speță, să împiedice controlul de constituționalitate.

Imunitatea mandatului de demnitate publică este reglementată de Legea fundamentală la art. 72 alin. (1), având ca titlu marginal "Imunitatea parlamentară", potrivit căruia "Deputații și senatorii nu pot fi trași la răspundere juridică pentru voturile sau pentru opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului". În conformitate cu dispozițiile art. 84 alin. (2) din Constituție, "Președintele României se bucură de imunitate. Prevederile articolului 72 alineatul (1) se aplică în mod corespunzător". Analizând semnificația juridică a instituției imunității, Curtea constată că aceasta este o garanție constituțională, o măsură de protecție juridică a mandatului, care are menirea să asigure independența titularului mandatului față de orice presiuni exterioare sau abuzuri. Interdicția de tragere la răspundere prevăzută la art. 72 alin. (1) din Constituție are ca efect lipsa răspunderii juridice pentru opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului, iar organele competente să stabilească răspunderea juridică sunt instanțele judecătorești în temeiul art. 126 alin. (1) din Constituție care are următorul cuprins: "Justiția se realizează prin Înalta Curte de Casație și Justiție și prin celelalte instanțe judecătorești stabilite de lege."

Examinând susținerea primului-ministru referitoare la inadmisibilitatea cererii, Curtea constată că aceasta nu poate fi primită. Astfel, în practica sa jurisdicțională, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat în mod constant că exercițiul libertății de exprimare poate fi supus unor limitări atunci când este vizată administrarea justiției. Cu privire la efectele declarațiilor politice, Curtea Constituțională a reținut prin Decizia nr. 53/2005 că, în anumite circumstanțe, declarațiile politice pot genera conflicte de natură juridică între autorități publice.

Pentru toate acestea, Curtea constată că examinarea și soluționarea pe fond a cererii formulate de președintele Consiliului Superior al Magistraturii nu este împiedicată de existența vreunei cauze de inadmisibilitate.

2. Cu privire la temeinicia cererii de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională

Curtea Constituțională s-a mai pronunțat asupra unei cereri de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională, creat între autorități publice, respectiv între Președintele României și Parlament, prin Decizia nr. 53 din 28 ianuarie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 144

din 17 februarie 2005. În acea decizie Curtea Constituțională a statuat asupra conflictului juridic de natură constituțională între autorități publice, în sensul că acesta "presupune acte sau acțiuni concrete prin care o autoritate sau mai multe își arogă puteri, atribuții sau competențe, care, potrivit Constituției, aparțin altor autorități publice, ori omisiunea unor autorități publice, constând în declinarea competenței sau în refuzul de a îndeplini anumite acte care intră în obligațiile lor. Or, un asemenea conflict de natură constituțională nu a fost creat prin declarațiile examinate, care nu au produs niciun efect juridic.

Curtea constată că opiniile, judecățile de valoare sau afirmațiile titularului unui mandat de demnitate publică, referitoare la alte autorități publice, nu constituie prin ele însele conflicte juridice între autorități publice. Părerile sau propunerile privind modul cum acționează ori ar trebui să acționeze o anumită autoritate publică sau structurile acesteia, chiar critice fiind, nu declanșează blocaje instituționale dacă nu sunt urmate de acțiuni sau inacțiuni de natură să împiedice îndeplinirea atribuțiilor constituționale ale acelor autorități publice. Asemenea păreri ori propuneri rămân în cadrul limitelor libertății de exprimare a opiniilor politice, cu îngrădirile prevăzute de art. 30 alin. (6) și (7) din Constituție".

Interdicțiile prevăzute de art. 84 alin. (1) din Constituție potrivit căruia, "În timpul mandatului, Președintele României nu poate fi membru al unui partid și nu poate îndeplini nicio altă funcție publică sau privată" "nu exclud însă posibilitatea exprimării, în continuare, a opiniilor politice, a angajamentelor și a scopurilor prezentate în programul său electoral ori să militeze și să acționeze pentru realizarea acestora, cu respectarea prerogativelor constituționale".

Curtea constată că nu există alte motive întemeiate pe dispozițiile și pe principiile Constituției care să justifice reconsiderarea acestor teze.

În acest sens, Curtea subliniază că, în activitatea de îndeplinire a mandatelor constituționale ce le revin, reprezentanții autorităților publice, prin pozițiile pe care le exprimă, au obligația de a evita crearea unor stări conflictuale între puteri. Statutul constituțional al Președintelui și al primului-ministru, precum și rolul acestora în cadrul democrației constituționale îi obligă să își aleagă forme adecvate de exprimare, astfel încât criticile pe care le fac la adresa unor puteri ale statului să nu se constituie în elemente ce ar putea genera conflicte juridice de natură constituțională între acestea.

În plus, în prezenta cauză, Curtea Constituțională își însușește argumentele din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului cu privire la aprecierea limitelor libertății de exprimare atunci când se discută aspecte privind administrarea justiției. Această instanță internațională a statuat că "presa reprezintă unul dintre mijloacele de care dispun responsabilii politici și opinia publică spre a se asigura că judecătorii se achită de înaltele lor responsabilități, conform scopului misiunii ce le este încredințată. Se cuvine totuși să se țină seama de rolul deosebit ce revine puterii judecătorești în societate. Ca garant al justiției, valoare fundamentală a statului de drept, acțiunea sa are nevoie de încrederea cetățenilor; de aceea, poate să apară necesară protejarea ei împotriva unor atacuri distructive lipsite de fundament serios, mai ales că magistrații sunt ținuti de obligația de rezervă care-i împiedică să reacționeze într-o anumită situație". (Cazul Prager și Oberschlick împotriva Austriei - 1995).

Cu toate că starea tensionată dintre autoritățile menționate nu a generat un conflict juridic de natură constituțională, totuși Curtea Constituțională observă că este reală susținerea președintelui Consiliului Superior al Magistraturii că atât Președintele României, cât și primul-ministru, în repetate rânduri, au criticat unele aspecte ale activității de îndeplinire a justiției. Nu se poate reține însă că a fost vizată autoritatea judecătorească în ansamblu, ca una dintre puterile statului, ci că au fost vizate doar unele dintre instanțele judecătorești ori unii dintre judecători, ca reprezentanți ai acestei puteri. De asemenea, se constată că nu există elemente concrete din care să rezulte că starea conflictuală verbală dintre Președintele României și autoritatea judecătorească ar fi produs efecte juridice de natură să conducă la un blocaj instituțional ori să împiedice exercitarea prerogativelor constituționale ale vreunei autorități publice, care ar putea fi remediate doar prin pronunțarea de către Curtea Constituțională a unei soluții susceptibile de executare.

În final, Curtea mai reține că, în mod evident, libertatea de exprimare și de critică este indispensabilă democrației constituționale, însă ea trebuie să fie respectuoasă, chiar și atunci când exprimă o atitudine critică fermă. Întrucât independența autorității judecătorești este garantată prin Constituție, Curtea consideră că este imperioasă o protejare efectivă, în sens constituțional, a magistraților împotriva atacurilor și denigrărilor de orice natură ar fi ele, aceasta cu atât mai mult cu cât magistrații, care sunt

lipsiți de orice drept de replică în legătură cu activitatea lor de restabilire a ordinii juridice, ar trebui să poată conta pe sprijinul celorlalte puteri ale statului, cea legislativă și cea executivă.

Având în vedere considerentele expuse în prezenta decizie, dispozițiile art. 146 lit. e) din Constituție, precum și prevederile art. 11 alin. (1) lit. A.e), ale art. 34 și ale art. 35 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, cu majoritate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Constată că declarațiile Președintelui României, domnul Traian Băsescu, și ale primului-ministru, domnul Călin Popescu-Tăriceanu, nu au dat naștere unui conflict juridic de natură constituțională între autoritățile publice - autoritatea judecătorească, pe de o parte, și Președintele României și primul-ministru, pe de altă parte - în înțelesul prevederilor art. 146 lit. e) din Constituție.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Președintelui României, primului-ministru și Consiliului Superior al Magistraturii și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Dezbaterea a avut loc la data de 26 mai 2006 și la aceasta au participat: Ioan Vida, președinte, Nicolae Cochinescu, Aspazia Cojocaru, Acsinte Gaspar, Kozsokar Gabor, Petre Ninosu, Ion Predescu și Șerban Viorel Stănoiu, judecători.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE,
prof. univ. dr. IOAN VIDA

Prim-magistrat-asistent,
Claudia Miu
